

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.10.2020, sp. zn. 27 Cdo 143/2020, ECLI:CZ:NS:2020:27.CDO.143.2020.1

Číslo: 39/2021

Právní věta: Fyzická osoba, oprávněná jednat jménem právnické osoby podle § 21 o. s. ř. (ve spojení s § 120 z. v. r.) může jménem právnické osoby učinit elektronické podání podle § 22 z. v. r. i ze své datové schránky (z datové schránky fyzické osoby podle § 8 odst. 1 zákona o elektronických úkonech). V takovém případě je podání podepsáno touto fyzickou osobou (§ 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech); je-li přitom z podání zřejmé, že je činí jménem právnické osoby např. jako předseda jejího statutárního orgánu [§ 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], jde o podání této právnické osoby učiněné a podepsané fyzickou osobou oprávněnou jednat za dotčenou právnickou osobu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.2020

Spisová značka: 27 Cdo 143/2020

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Datové schránky, Společenství vlastníků jednotek, Veřejný rejstřík (zápis & výmaz) (o. z.), Zápis do veřejného rejstříku, Zápis do veřejného rejstříku [Veřejný rejstřík (zápis & výmaz) (o. z.)]

Předpisy: § 120 předpisu č. 304/2013Sb.

§ 18 odst. 2 předpisu č. 300/2008Sb.

§ 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

§ 22 předpisu č. 304/2013Sb.

§ 5 předpisu č. 300/2008Sb.

§ 8 předpisu č. 300/2008Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání navrhovatele zrušil usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 8 Cmo 183/2019, a usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 25. 4. 2019, sp. zn. S 5170/RD54/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Návrhem na zahájení řízení, doručeným soudu dne 13. 2. 2019, se S. v. p. d. L., O. (dále jen „společenství“) domáhá, aby byly v rejstříku společenství vlastníků jednotek provedeny:

[1] výmaz zápisu

- i. místopředsedy výboru společenství S. K.,
- ii. členky výboru společenství N. P.,
- iii. člena výboru společenství M. M.,
- iv. člena výboru společenství J. L.,

[2] zápis

- i. místopředsedy výboru společenství O. N.,
- ii. člena výboru společenství R. T. (dále společně též „zapisovaní členové výboru“), a

[3] změna zápisu počtu členů výboru společenství s tím, že bude nově zapsán počet 3 členů výboru.

2. Návrh na zahájení řízení podepsal předseda výboru společenství J. Z. (dále jen „předseda výboru“), s tím, že soudu prvního stupně (dále jen „rejstříkový soud) byl návrh na zahájení řízení doručen „osobně“ 13. 2. 2019.

3. Rejstříkový soud (který rozhodoval vyšší soudní úředníci) společenství usnesením ze dne 15. 2. 2019, č. j. S 5170/RD35/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS, (mimo jiné):

[1] uložil, aby opravilo:

- i. den vzniku funkce zapisovaného místopředsedy výboru společenství O. N.,

[2] doložilo:

- i. čestné prohlášení zapisovaných členů výboru o tom, že jsou plně svéprávní a bezúhonní ve smyslu zákona o živnostenském podnikání,
- ii. souhlas zapisovaných členů výboru se svým zápisem do rejstříku společenství vlastníků jednotek,
- iii. zápis ze schůze shromáždění společenství konané 27. 11. 2018 (který byl rejstříkovému soudu předložen pouze v prosté kopii) a
- iv. stanovy společenství podepsané členy statutárního orgánu (dále společně jen „požadované dokumenty“),

[3] a upozornil společenství, že na ověřovací doložce návrhu na zahájení řízení je uvedeno nesprávné datum narození předsedy výboru.

4. Společenství nemělo zřízení datovou schránku, a tak mu bylo naposledy jmenované usnesení doručeno na adresu jejího sídla (stejně tomu bylo při doručování písemností v průběhu celého řízení).

5. Společenství rejstříkovému soudu doložilo požadované dokumenty s tím, že tyto dokumenty byly rejstříkovému soudu doručeny „osobně“ 12. 3. 2019.

6. Téhož dne byla do datové schránky rejstříkového soudu doručena změna návrhu na zahájení řízení (dále jen „opravený návrh“), ve které byl pozměněn den vzniku funkce zapisovaného místopředsedy výboru společenství O. N. Zpráva byla odeslána prostřednictvím informačního systému datových schránek (dále jen „ISDS“) z datové schránky předsedy výboru, kterou má předseda výboru zřízenou jako fyzická osoba (dále jen „datová schránka předsedy výboru“). Opravený návrh nebyl opatřen uznávaným elektronickým podpisem (ve smyslu § 6 odst. 2 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce) [dále jen „uznávaný elektronický podpis“].

7. Rejstříkový soud (který rozhodoval vyšší soudní úředníci) usnesením ze dne 13. 3. 2019, č. j. S 5170/RD44/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS:

[1] konstatoval, že opravený návrh nebyl podán předepsaným způsobem, neboť návrh (je-li v elektronické podobě) musí být buď podepsán uznávaným elektronickým podpisem, nebo zaslán prostřednictvím datové schránky osoby, která návrh na zápis podává, a proto

[2] společenství vyzval, aby do 15 dnů od doručení výzvy odstranilo tuto vadu opraveného návrhu.

8. Proti usnesení rejstříkového soudu ze dne 13. 3. 2019, č. j. S 5170/RD44/KSOS, Fj 3240/2019/KSOS, podalo společenství námitky, datované 28. 3. 2019 (dále jen „první námitky“), s tím, že „elektronický formulář odeslaný z datové schránky fyzické osoby, prostřednictvím které navrhovatel jedná, vyhovuje požadavkům na elektronické podání.“ Námitky byly rejstříkovému soudu doručeny 28. 3. 2019 a byly odeslány prostřednictvím ISDS z datové schránky předsedy výboru. První námitky nebyly opatřeny uznávaným elektronickým podpisem.

9. Rejstříkový soud (který rozhodoval samosoudcem) první námitky navrhovatelky odmítl usnesením ze dne 2. 4. 2019, č. j. S 5170/RD49/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS.

10. Nato rejstříkový soud (který rozhodoval vyšší soudní úředníci) usnesením ze dne 25. 4. 2019, č. j. S 5170/RD54/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS, odmítl opravený návrh (výrok I.) a rozhodl o vrácení soudního poplatku (výrok II.) [dále jen „rozhodnutí soudu prvního stupně“].

11. Proti rozhodnutí soudu prvního stupně podalo společenství odvolání, datované 24. 5. 2019 (dále jen „první odvolání“), s tím, že opravený návrh „vyhovuje požadavkům na elektronické podání“. První odvolání bylo rejstříkovému soudu doručeno 24. 5. 2019 a bylo odesláno prostřednictvím ISDS z datové schránky předsedy výboru. První odvolání nebylo opatřeno uznávaným elektronickým podpisem.

12. Rejstříkový soud (který rozhodoval soudní tajemníci) první odvolání společenství proti rozhodnutí soudu prvního stupně odmítl usnesením ze dne 28. 5. 2019, č. j. S 5170/RD60/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS, s tím, že bylo podáno opožděně.

13. Proti usnesení rejstříkového soudu ze dne 28. 5. 2019, č. j. S 5170/RD60/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS, podalo společenství odvolání, datované 7. 6. 2019 (dále jen „druhé odvolání“), s tím, že první odvolání nebylo podáno opožděně. Druhé odvolání bylo rejstříkovému soudu doručeno 6. 6. 2019 a bylo odesláno prostřednictvím ISDS z datové schránky předsedy výboru. Ani druhé odvolání nebylo opatřeno uznávaným elektronickým podpisem.

14. Rejstříkový soud (který rozhodoval vyšší soudní úředníci) usnesením ze dne 11. 6. 2019, č. j. S 5170/RD66/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS společenství vyzval, aby odstranilo vady druhého odvolání, které měly spočívat v tom, že druhé odvolání bylo odesláno prostřednictvím ISDS z datové schránky předsedy výboru.

15. Proti usnesení rejstříkového soudu ze dne 11. 6. 2019, č. j. S 5170/RD66/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS, podalo společenství námitky, datované 21. 6. 2019 (dále jen „druhé námitky“), s tím, že „není zjevné, jakými vadami druhé odvolání trpí.“ Druhé námitky byly rejstříkovému soudu doručeny 21. 6. 2019 a byly odeslány prostřednictvím ISDS z datové schránky předsedy výboru. Ani druhé námitky nebyly opatřeny uznávaným elektronickým podpisem.

16. Rejstříkový soud (který rozhodoval samosoudcem) druhé námitky navrhovatelky odmítl usnesením ze dne 24. 6. 2019, č. j. S 5170/RD70/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS.

17. Nato společenství rejstříkovému soudu doručilo druhé odvolání „osobně“ 27. 6. 2019.

18. K druhému odvolání Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 16. 7. 2019, č. j. 8 Cmo 144/2019-RD77, změnil usnesení rejstříkového soudu ze dne 28. 5. 2019, č. j. S 5170/RD60/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS, tak, že se první odvolání neodmítá.

19. K prvnímu odvolání Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 8 Cmo 183/2019-RD87, potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně (dále jen „rozhodnutí odvolacího soudu“).

20. Ve svém rozhodnutí odvolací soud nejprve uvedl, že se společenství mylí, přičemž odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. [33 Cdo 2743/2013](#), a „stanovisko Ministerstva vnitra nazvané Datové schránky a činnost správních orgánů ze dne 28. 6. 2010“. Úkon učiněný „jinou osobou prostřednictvím ‚cizí‘ datové schránky (např. podání fyzické osoby z datové schránky jejího zaměstnavatele) nemá právní účinky, které zákon jinak dokumentu doručenému prostřednictvím datové schránky přiznává.“ Podle odvolacího soudu lze „závěry tohoto stanoviska (...) obdobně vztáhnout na skutkový stav zjištěný v této věci, kdy podání SVJ bylo odesláno z datové schránky předsedy výboru.“

II.

Dovolání a vyjádření k němu

21. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podalo společenství dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, resp. otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

22. Posuzováno podle obsahu dovolání jde o otázku, zda návrh právnické osoby na zápis skutečností do veřejného rejstříku fyzických a právnických osob (ve smyslu § 1 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů; dále jen „z. v. r.“) doručený rejstříkovému soudu v elektronické podobě prostřednictvím ISDS z datové schránky předsedy statutárního orgánu, který je v řízení oprávněn jednat za právnickou osobu [ve smyslu § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve spojení s § 120 z. v. r.], lze považovat za podepsaný způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu ve smyslu § 22 odst. 3 z. v. r., aniž by byl návrh opatřen uznávaným elektronickým podpisem.

23. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.) a navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc odvolacímu soudu vrátil k dalšímu řízení.

24. Dovolání bylo rejstříkovému soudu doručeno „osobně“ 15. 11. 2019 s tím, že dovolatel není zastoupen advokátem nebo notářem, protože za něj jedná předseda výboru, který má právní vzdělání.

25. Dovolatel nejprve uvádí, že „pokud soud (...) je schopen interpretovat právní jednání podané z DS advokáta jako jednání, které má mít účinky (...) pro osobu zastoupenou (...), musí být (...) schopen interpretovat právní jednání zástupce právnické osoby (...) podané z jeho datové schránky, jako jednání s účinky pro zastoupenou osobu.“ K tomu odkazuje na § 22 odst. 2 a 3 z. v. r., a dodává, že zákonodárce „zjevně (...) usiloval o ověření identity fyzické osoby, která návrh činí a formulář podepisuje, což se jeví ekvivalentním návrhu podepsanému a doručenému z datové schránky fyzické osoby.“ Vyšel-li tedy odvolací soud z toho, že úkon učiněný jinou osobou prostřednictvím „cizí“ datové schránky nemá právní účinky, které zákon přiznává dokumentu doručenému prostřednictvím datové schránky, potom se podle mínění dovolatele odchýlil od stanoviska pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, [Plsn 1/2015](#), uveřejněného pod číslem 1/2017 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 1/2017“).

26. Závěrem dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že opakovaně odmítal jeho opravné prostředky s tím, že opravný prostředek nebyl podán předepsaným způsobem, neboť nebyl podepsán elektronickým podpisem ani zaslán z datové schránky dovolatele; přitom právě řešení této otázky mělo být předmětem řízení o opravných prostředcích. Takový postup soudů má dovolatel za formalistický.

III.

Přípustnost dovolání

27. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení výše (v odst. [22] tohoto rozhodnutí) formulované otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

28. Podle § 22 z. v. r., ve znění účinném od 19. 9. 2016, návrh na zápis lze podat v listinné nebo elektronické podobě; to platí obdobně pro dokládání listin o skutečnostech uvedených v návrhu na zápis a listin zakládáných do sbírky listin. Vláda stanoví, které návrhy na zápis a listiny lze podávat pouze v elektronické podobě (první odstavec). Podpis na návrhu na zápis v listinné podobě musí být úředně ověřen (druhý odstavec). Návrh na zápis v elektronické podobě musí být podepsán způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu (třetí odstavec).

29. Podle § 120 z. v. r. není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, použijí se na řízení o návrhu na zápis ustanovení zákona upravujícího občanské soudní řízení.

30. Podle § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. za právnickou osobu jedná člen statutárního orgánu; tvoří-li statutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda statutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen; je-li předsedou nebo pověřeným členem právnická osoba, jedná vždy fyzická osoba, která je k tomu touto právnickou osobou zmocněna nebo jinak oprávněna.

31. Podle § 42 odst. 3 o. s. ř. v případě podání v elektronické podobě podepsaného způsobem, se kterým zvláštní právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu, se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu podle odstavce 2.

32. Podle § 8 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“) je k přístupu do datové schránky fyzické osoby oprávněna fyzická osoba, pro niž byla datová schránka zřízena (první odstavec). K přístupu do datové schránky podnikající fyzické osoby je oprávněna podnikající fyzická osoba, pro niž byla datová schránka zřízena (druhý odstavec). K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby, člen statutárního orgánu právnické osoby nebo vedoucí organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, pro něž byla

datová schránka zřízena (třetí odstavec). K přístupu do datové schránky orgánu veřejné moci je oprávněn vedoucí orgánu veřejné moci, pro něhož byla datová schránka zřízena (čtvrtý odstavec).

33. Podle § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.

34. Výkladem posledně citovaného ustanovení se Nejvyšší soud zabýval v [R 1/2017](#), v němž vysvětlil, že uvedené ustanovení vyjadřuje „fikci podpisu“ podání (úkonu) určité v zákoně stanovené osoby, pro kterou byla zřízena datová schránka, protože elektronické podání učiněné prostřednictvím datové schránky osoby, pro niž byla tato datová schránka zřízena, má stejné právní účinky jako elektronické podání podepsané uznávaným elektronickým podpisem této osoby. Řečeno tedy jinak, uskutečnění elektronického podání prostřednictvím datové schránky znamená „nahrazení“ uznávaného elektronického podpisu, který se jinak (při jiném způsobu elektronického podání) vyžaduje jako náležitost podání.

35. Uvedené samozřejmě neznámá, že by elektronické podání učiněné prostřednictvím datové schránky nemohlo být opatřeno uznávaným elektronickým podpisem, a to nejen toho, kdo odeslal podání prostřednictvím datové schránky adresátu (do jeho datové schránky), ale i jiné osoby. V případě, že elektronické podání učiněné prostřednictvím datové schránky bylo opatřeno uznávaným elektronickým podpisem podle § 6 odst. 1, 2 zákona č. 297/2016 Sb. (dříve podle § 11 odst. 1, 3 zákona č. 227/2000 Sb.), neuplatní se „fikce podpisu“ ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech. Ačkoliv bylo učiněno z datové schránky určité fyzické nebo právnické osoby, je třeba ho vždy pokládat za procesní úkon toho, kdo podle obsahu podání učinil procesní úkon (tj. podatele) a jehož uznávaný elektronický podpis byl připojen k takovému elektronickému podání; bylo-li podání v elektronické podobě opatřeno uznávaným elektronickým podpisem, nemůže se již (z povahy věci) uplatnit „fikce podpisu“ jakékoliv osoby, i když toto podání učinila prostřednictvím datové schránky (srov. odst. 39 a 40 R 1/2017).

36. Není pochyb o tom, že právnická osoba může podat v elektronické podobě návrh na zápis podle § 22 z. v. r. ze své datové schránky; podání učiněné prostřednictvím datové schránky právnické osoby bude (bez dalšího) podáním této právnické osoby. Řečené pak platí bez ohledu na to, zda osoba činící podání z datové schránky právnické osoby v souladu s § 8 odst. 3 nebo odst. 6 zákona o elektronických úkonech byla oprávněná jednat jménem této právnické osoby podle § 21 o. s. ř. (srov. [R 1/2017](#), IV. právní věta a dále odst. 51).

37. Nicméně fyzická osoba, oprávněná jednat jménem právnické osoby podle § 21 o. s. ř. (ve spojení s § 120 z. v. r.) může jménem právnické osoby učinit elektronické podání podle § 22 z. v. r. i ze své datové schránky (z datové schránky fyzické osoby podle § 8 odst. 1 zákona o elektronických úkonech). V takovém případě je podání podepsáno touto fyzickou osobou (§ 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech); je-li přitom z podání zřejmé, že je činí jménem právnické osoby např. jako předseda jejího statutárního orgánu [§ 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], jde o podání této právnické osoby učiněné a podepsané fyzickou osobou oprávněnou jednat za dotčenou právnickou osobu. K tomu, že např. člen statutárního orgánu oprávněný zastupovat právnickou osobu podle § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. může učinit podání za tuto právnickou osobu ze své datové schránky (z datové schránky zřízené jemu jako fyzické osobě podle § 8 odst. 1 zákona o elektronických úkonech), viz i R 1/2017, odst. 51 *in fine*.

38. Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že vyšel-li odvolací soud (ve shodě se soudem prvního stupně) z toho, že úkon učiněný „jinou osobou prostřednictvím ‚cizí‘ datové schránky (...) nemá právní účinky, které zákon jinak dokumentu doručenému prostřednictvím datové

schránky přiznává,“ resp. z toho, že opravený návrh podaný prostřednictvím ISDS z datové schránky předsedy výboru není podepsaný způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu (ve smyslu § 22 odst. 3 z. v. r.), není jeho právní posouzení věci správné.

39. S ohledem na obsah usnesení rejstříkového soudu ze dne 15. 2. 2019, č. j. S 5170/RD35/KSOS, Fj 13240/2019/KSOS má Nejvyšší soud za potřebné dodat, že členem voleného orgánu společnosti vlastníků jednotek se může stát i osoba, která není bezúhonná ve smyslu zákona o živnostenském podnikání [§ 46 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), na členy volených orgánů společností vlastníků jednotek nedopadá].

40. Jelikož právní posouzení věci není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl dovolatelem uplatněn právem, Nejvyšší soud - aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a aniž se zabýval dalšími námitkami dovolatele - zrušil usnesení odvolacího soudu a spolu s ním (ze stejného důvodu) i usnesení soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

41. Právní názor Nejvyššího soudu je pro odvolací soud, jakož i pro soud prvního stupně závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

42. V novém rozhodnutí soud prvního stupně znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).